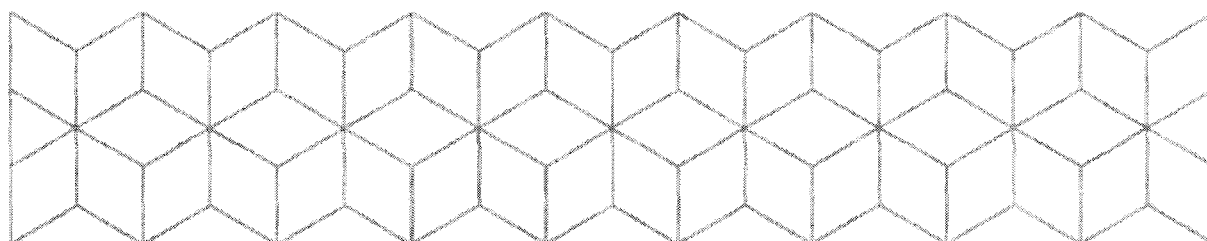

EKSAMEN

Emnekode: SFBR10013	Emnenavn: Rettslære (revisoreksamen)
Dato: 14.12.16	Eksamenstid: 5 timer, kl. 9.00 til 14.00
Hjelpemidler: Norges lover, andre ukommenterte lovsamlinger, særtrykk av lover og forskrifter	Faglærer: Stein Viken
Om eksamensoppgaven: Oppgavesettet består av 6 sider inklusiv denne forsiden. Kontroller at oppgaven er komplett før du begynner å besvare spørsmålene. Oppgavesettet består av 10 spørsmål, 2 med delspørsmål. Samtlige spørsmål skal drøftes og besvares. Hvis oppgavene er ufullstendige eller uklare, må du selv ta nødvendige forutsetninger. Forutsetningene bør gå klart frem av besvarelsen.	
Sensurfrist: 12.1.17 Karakterene er tilgjengelige for studenter på Studentweb senest 2 virkedager etter oppgitt sensurfrist. www.hiof.no/studentweb	

EKSAMEN I RETTSLÆRE

I henhold til rammeplanen for treårig revisorutdanning av 2012 (10 sp)

Onsdag 14.12.2016

Kl 09.00 – 14.00 (5 timer)

Oppgavesettene består av samlet 10 spørsmål, 2 med delspørsmål, 5 sider inklusive denne siden.

Tillatte hjelpemidler:

Norges lover, andre ukommenterte lovsamlinger, særtrykk av lover og forskrifter.

Hvis oppgavene er ufullstendige eller uklare, må du selv ta nødvendige forutsetninger.

Forutsetningene bør gå klart frem av besvarelsen.

Samtlige spørsmål skal drøftes og besvares.

Jan Johansen var eier av enkeltpersonforetaket Johansen Verktøy i Lillevik. Foretaket var en spesialforretning i salg av det meste av verktøy og utstyr til både næringsdrivende og forbrukere. Vareutvalget besto av kompressorer, strømaggregater, gressklippere, skiftenøkler mv. Forretningen ble drevet fra lokaler eid av Eiendom Invest AS (også kalt EIAS). Det var 5 år igjen av en opprinnelig 10-års leieavtale.

Jan hadde fylt 70 år, og han mente at tiden nå var kommet for å trekke seg tilbake.

Jan satte inn en annonse med følgende innhold i Lillevik avis:

«Veldrevet sentrumsforretning til salgs. Kontakttelefon 12244896».

Etter å ha lest annonsen ringte Peder Ås – som hadde avsluttet sin bachelorutdanning i økonomi – kontakttelefonen. Jan og Peder avtalte å møtes for å drøfte nærmere mulig salg av forretningen. I første møte ble de enige om at Peder skulle undersøke om det var mulig å overta leieavtalen med EIAS, mens Jan skulle ta kontakt med en sakkyndig person som kunne verdsette varelager, driftstilbehør og andre aktiva som skulle overtas i forbindelse med et salg.

I neste møte mellom Jan og Peder, kunne Peder bekrefte at EIAS samtykket i at han personlig, eller et selskap han etablerte, overtok leieavtalen for forretningen, og dette var bekreftet skriftlig. Representanten for EIAS fortalte også Peder at forretningen Johansen Verktøy hadde et uvanlig godt omdømme. Han mente derfor at Peder måtte forvente å betale en betydelig overpris for forretningen i form av goodwill – minst kr. 500.000 mente representanten.

Jan fortalte at den sakkyndige hadde verdsatt varelageret til kr. 500.000 og driftstilbehør og andre aktiva som skulle følge med i salget, til kr. 400.000. Jan mente også at Johansen Verktøy hadde vært en veldrevet forretning over så lang tid, at en kjøper også måtte betale en sum for goodwill. Han mente at denne summen skulle være kr. 100.000, slik at den samlede overtakessum ble kr. 1.000.000. Peder fortalte ikke til Jan hva representanten fra EIAS hadde sagt om goodwill-verdien i forretningen. I stedet ba Peder om betenkningstid på en uke, og Jan syntes det var rimelig. I løpet av uken kontaktet Peder Lillevik Sparebank som var villig til å låne Peder kr. 1.000.000. Innen uken var omme ringte Peder til Jan og bekreftet at han var villig til å betale kr. 1.000.000 for aktiva medregnet goodwill i forretningen. Peder tilføyde at «jeg vil gjerne at overtakelsen skjer den 1. januar, og betalingen skjer samtidig». Jan svarte at «dette virker greit. Jeg skal be min regnskapsfører sette opp en skriftlig og detaljert avtale i samsvar med dette. Du hører fra meg».

Peder hørte ikke noe fra Jan den kommende uken, og han ringte selv til Jan og spurte om når regnskapsføreren var ferdig med avtalen. Jan svarte at Peder likevel ikke kunne kjøpe forretningen på de vilkår de tidligere hadde snakket om. Etter deres siste møte hadde nemlig Jan også snakket med representanten for EIAS. Representanten hadde da fortalt Jan om samtalen han tidligere hatt med Peder – også hva han hadde sagt til Peder om goodwill-verdien til forretningen.

Peder protesterte på dette og mente at han og Jan allerede hadde inngått en avtale om overdragelse av forretningen for kr. 1.000.000. Jan var ikke enig i dette. For det første mente han at det som hadde passert mellom partene, ikke var tilstrekkelig for en bindende avtale. Han mente også at en avtale om overdragelse av en forretning krevde skriftlig avtale for å være bindende. For det tilfellet at avtalen var bindende inngått, mente Jan at avtalen måtte være ugyldig siden Peder ikke hadde informert han om at forretningen hadde en betydelig høyere goodwill-verdi enn Jan først hadde trodd.

Spørsmål 1.

Er det inngått en endelig bindende avtale mellom Jan og Peder om overdragelse av aktiva og andre verdier i Johansen Verktøy for kr. 1.000.000?

Alle anførsler skal drøftes

Forutsett at avtalen mellom Jan og Peder er bindende. Peder ønsket å etablere et aksjeselskap for å videreføre forretningen. I den forbindelse stiftet han som eneste aksjonær selskapet Verktøy AS (også kalt VAS).

Før selskapet ble registrert i Foretaksregisteret, kjøpte Peder på vegne av selskapet 10 større strømaggregater. De skulle selges videre, blant annet til eiere av hytter som var bygget i områder uten strømtilknytning, og Peder regnet med at aggregatene ville være solgt i løpet av et par uker. Leverandøren krevde at Peder forhåndsbetalte aggregatene. Men han hadde ikke penger til å betale. Da krevde leverandøren at han måtte ha salgspant i aggregatene inntil de var betalt.

Spørsmål 2.

Kan det tas salgspant i aggregatene til sikring av leverandørens krav?

Det gikk tregere med salget av aggregatene enn Peder hadde tenkt, og før VAS var registrert i Foretaksregisteret, krevde aggregatleverandøren at Peder selv betalte aggregatene. Peder mente at det var selskapet Verktøy AS som var ansvarlig for kravet, ikke han personlig.

Spørsmål 3.

Hvem er ansvarlig for kravet til aggregatleverandøren: Peder personlig eller det enda ikke registrerte selskapet Verktøy AS?

Forutsett at selskapet ble registrert i Foretaksregisteret.

En av kundene til Verktøy AS var enkeltpersonforetaket Hansen Maskin. Foretaket var eiet av Ole Hansen. Ole kjøpte mye utstyr av VAS på kreditt. Det var behov for å «ruste opp» området utenfor lokalene til VAS. Etter leieavtalen med huseier, var dette leietakers ansvar. På vegne av VAS ble Hansen Maskin engasjert til å opparbeide blomsterbed og oppgradere innkjørselen til VAS. På dette tidspunktet var Hansen Maskin skyldig VAS kr. 75.000, og kravet var forfalt til betaling. Oppdraget til Hansen Maskin var ferdig i løpet av 14 dager, og Ole sendte faktura for betalingen kr. 50.000 den 2. mai med forfall 15. mai. Straks Peder mottok fakturaen, varslet han Ole om at Verktøy AS motregnet fakturaen i det beløp som Hansen Maskin allerede skyldte Verktøy AS. Ole bestred at det var anledning til å gjøre opp/betale fakturaen gjennom motregning, siden partene ikke hadde avtalt dette. Under enhver omstendighet mente han at vilkårene for motregning ikke var oppfylt.

Spørsmål 4.

Har Verktøy AS rett til å gjøre opp/betale fakturaen fra Hansen Maskin gjennom motregning med det krav Verktøy AS har mot Hansen Maskin?

Hans Olsen drev egen næringsvirksomhet med utleie av feriehytter. Han trengte en ny gressklipper til klipping av gressplener i området hvor utleiehyttene var plassert. Hans var miljøbevisst og ønsket en gressklipper som var batteridrevet. Verktøy AS hadde akkurat begynt å forhandle slike gressklippere. De kostet kr. 5.000. Første gang Hans brukte gressklipperen, stoppet den etter ganske kort tid. Dette skjedde 1. juni. Hans brukte gressklipperen hver uke, og hver gang stoppet den. Etter et par måneder ble Hans så lei av den nye gressklipperen at han 5. august oppsøkte VAS og forlangte å få en ny gressklipper. Peder undersøkte gressklipperen, og han oppdaget at det var en elektronisk del som hadde løsnet. Det utviklet seg da varme som førte til driftsstans. Når gressklipperen hadde stått en stund og blitt avkjølt, kunne den brukes igjen. Peder mente at Hans ikke hadde krav på å få ny gressklipper. For det første mente han at Hans hadde reklamert for sent. For det andre mente Peder at delen lett kunne skiftes, og da ville gressklipperen bli «som ny». Skifte av delen ville bare ta et par dager, og Peder sa at utgiftene - ca kr. 500 - ville bli dekket av Verktøy AS.

Spørsmål 5.

Har Hans Olsen krav på å få ny gressklipper?

En annen av kundene til VAS, var Maskin AS (også kalt MAS). Eneste aksjonær i selskapet var Lars Holm, og han utgjorde selskapets styre. Lars var også registrert som selskapets daglige leder. Lars var gift med Line. Avtalen mellom VAS og MAS var at MAS skulle kjøpe nødvendig verktøy og utstyr, og at

VAS hver måned skulle sende faktura for de kjøp som var foretatt forgående måned. I mai måned hadde Maskin AS kjøpt forskjellig utstyr fra VAS for totalt kr. 100.000. På vegne av Verktøy AS sendte Peder faktura 5. juni hvor forfall var satt til 12. juni. Fakturaen ble ikke betalt den 12. juni, og den var heller ikke betalt 1. juli. Da tok Peder direkte kontakt med Lars og ba han betale fordringen umiddelbart. Peder mente også at MAS var pliktig til å betale forsinkelsesrente fra 13. juni. Lars mente at MAS ikke var pliktig til å betale fakturaen 12. juni. Han mente at MAS hadde rett til minimum 14 dagers betalingsfrist, ikke bare 7 dager som var betalingsfristen i fakturaen. For det andre mente han at forsinkelsesrente krevde egen avtale mellom VAS og MAS. Lars mente også at forsinkelsesrente under enhver omstendighet ikke kunne kreves fra 13. juni.

Spørsmål 6.

- a. Har Maskin AS rett til minst 14 dagers betalingsfrist?
- b. Krever forsinkelsesrente egen avtale?
- c. Er Maskin AS pliktig til å betale forsinkelsesrente fra 13. juni?

Maskin AS betalte ikke kravet. Ved dom i forliksrådet ble det etablert tvangsgrunnlag for kravet. På vegne av Verktøy AS krevde Peder deretter utlegg for kravet i en fast eiendom som Maskin AS eide. Utlegg ble tatt, og rettsvern etablert 15. september. Samme dag ble det tinglyst avtalepant i samme eiendom til fordel for Storvik Bank som sikkerhet for et nytt lån på kr. 500.000 banken hadde gitt Maskin AS. Banken var på det tidspunkt kjent med at det var tatt utlegg i eiendommen, men ikke at det var etablert rettsvern.

Det oppsto uenighet mellom Verktøy AS og Storvik Bank om prioritetsforholdet mellom utleggspantet til Verktøy AS og avtalepantet til Storvik Bank.

Spørsmål 7.

Ta standpunkt til prioritetsforholdet mellom utleggspantet til Verktøy AS og avtalepantet til Storvik Bank.

Lars hadde håpet Maskin AS skulle få nye oppdrag i forbindelse med utbygging av et nytt boligområde i Lillevik. Men konkurransen var hard, og oppdragene ble tildelt andre selskaper. Lars skjønnte da at økonomien i Maskin AS ikke kunne reddes. På vegne av selskapet begjærte han oppbud. Oppbudsbegjæringen kom inn til tingretten 13. desember, og konkurs ble åpnet 17. desember. Advokat Per Smart ble oppnevnt som bostyrer. Han mente at utlegget til VAS ikke hadde noen rettsvirkning overfor konkursboet, og at avtalepantet til Storvik Bank måtte omstøtes. Både Peder og banken var uenig i dette.

Spørsmål 8.

- a. Har utlegget til Verktøy AS rettsvirkning overfor konkursboet?
- b. Kan avtalepantet til Storvik Bank omstøtes?

Ved gjennomgang av konkursboet oppdaget bostyrer Per at økonomien i Maskin AS i lang tid hadde vært dårlig. Selskapet hadde det siste året gått med underskudd, og kreditorenes krav hadde øket. Per mente at Lars burde ha innsett at Maskin AS ikke kunne dekke kreditorenes krav. Han mente at Lars hadde opptrådt i strid med straffebestemmelse om kreditorvern.

Spørsmål 9.

Har Lars optrådt i strid med straffebestemmelse(r) om kreditorvern?

Konkursbehandlingen endte med at en av kreditorene reiste erstatningskrav mot Lars personlig. Kreditoren mente at Lars hadde påført han økonomisk tap ved å opptre uaktsomt som daglig leder og enestyrer i Maskin AS. Saken endte med at retten dømte Lars til å betale kreditoren en erstatning på kr. 500.000. Dommen ble rettskraftig. For å sikre kravet krevde kreditoren utlegg i den felles boligen til Lars og ektefellen Line. Boligen var ervervet av ektefellene sammen. De hadde felleseie, og boligen hadde vært ektefellenes felles bolig i 10 år. Line hadde hele tiden vært registrert som eier av boligen. Både Lars og Line bestred at det kunne tas utlegg i boligen for å sikre erstatningskravet.

Spørsmål 10.

Kan det tas utlegg i hele eller deler av den felles boligen til Line og Lars for å sikre erstatningskravet kreditoren har mot Lars?